

MINISTERUL EDUCAȚIEI, CERCETĂRII ȘI INOVĂRII

PROGRAMĂ ȘCOLARĂ

CICLUL INFERIOR AL LICEULUI

LIMBA PORTUGHEZĂ

(LIMBĂ MODERNĂ 2)

CLASA A IX-A

Aprobată prin ordin al ministrului
Nr. _____/_____

București, 2009

NOTĂ DE PREZENTARE

Curriculumul de LIMBĂ MODERNĂ L2 pentru clasa a IX-a a fost elaborat avându-se în vedere următoarele:

- structura sistemului de învățământ liceal din România;
- curriculumul parcurs de elevi până în clasa a VIII-a;
- reperatele impuse de **OM 3410/16.03.2009**, **OM 3411/16.03.2009** și **OM 3412/16.03.2009** privind aprobarea Planurilor cadru de învățământ pentru clasele a IX-a - a XII-a (teoretic și vocațional), respectiv pentru clasele a IX-a și a X-a, filieră tehnologică;
- documentele europene privind achiziționarea competențelor-cheie în cadrul învățământului obligatoriu;
- necesitatea de a oferi un răspuns mult mai adecvat cerințelor sociale exprimat în termeni de achiziții finale ușor evaluabile la încheierea ciclului inferior al liceului.

Prezentul curriculum urmărește structurarea ciclului inferior al liceului pe filiere și profiluri și a fost elaborat urmărindu-se:

A. practica rațională a limbii. Prin dezvoltarea competențelor de receptare și producere, elevul va putea, în limitele cunoștințelor dobândite, să decodifice și să producă, atât oral cât și în scris, mesaje corecte și adecvate funcțional și comunicativ.

B. formarea și dezvoltarea de competențe de comunicare și interacțiune. Elevul va fi capabil să utilizeze conștient și adecvat funcțional modalități și tehnici de interacțiune (orală și în scris) în diverse contexte comunicative.

C. dezvoltarea unor tehnici de muncă intelectuală. Elevul va învăța să utilizeze strategii și tehnici de studiu prin care să valorifice cunoștințe și deprinderi achiziționate prin studiul altor discipline, dintr-o perspectivă cross-curriculară, să utilizeze informații din tabele, scheme, să folosească dicționare și alte tipuri de lucrări de referință, alte surse de informare, inclusiv internetul.

În aceste condiții, proiectarea curriculară pornește de la trei puncte de reper: programele din clasele anterioare, documentele Comisiei Europene referitoare la dezvoltarea competențelor cheie și "Cadrul European Comun de Referință pentru limbi: învățare, predare, evaluare" publicat de Consiliul Europei în 1998 și revizuit în 2000. Din această perspectivă, prezentul curriculum față construiește, pe baza achizițiilor dobândite până la sfârșitul învățământului gimnazial, competențe de comunicare derivate dintr-un consens larg, european și contribuie la dezvoltarea de competențe cheie din patru dintre cele opt domenii de competențe cheie identificate la nivel european: (2) *comunicarea în limbi străine* (Communication in foreign languages), (5) *"a învăța să înveți"* (Learning to learn), (6) *competențe interpersonale, interculturale, sociale și civice* (Interpersonal, intercultural, social and civic competences), (8) *sensibilizarea la cultură* (Cultural awareness), domenii asumate și de sistemul de învățământ românesc.

Obiectivul fundamental al disciplinei LIMBI MODERNE este achiziționarea și dezvoltarea de către elevi a competențelor de comunicare necesare pentru o comunicare adecvată situațional / acceptată social prin însușirea de cunoștințe, deprinderi și atitudini specifice, în conformitate cu "*Key Competences for Long Life Learning*" *programme* (2006), la niveluri echivalente cu cele prevăzute în *Cadrul comun de referință european pentru Limbi*.

În conformitate cu planurile cadru aprobate prin **OM 3410/16.03.2009, OM 3411/16.03.2009 OM și 3412/16.03.2009**, disciplina **LIMBA MODERNĂ L2** are următorul **regim de predare** la clasele a IX-a și a X-a:

Filieră	Profil	Specializare	Număr de ore pe săptămână (TC + CD)	
			Clasa a IX-a	Clasa a X-a
Teoretică	Real	toate specializările	2 (1 + 1)	2 (1 + 1)
	Umanist	toate specializările	2 (1 + 1)	2 (1 + 1)
Tehnologică	Tehnic	toate specializările	2 (2 + 0)	2 (1 + 1)
	Resurse naturale și protecția mediului	toate specializările	2 (2 + 0)	2 (1 + 1)
	Servicii	toate specializările	2 (2 + 0)	2 (1 + 1)
Vocațională	Militar (M.Ap.N.)	Matematică-informatică	2 (1 + 1)	2 (1 + 1)
	Ordine și securitate publică	Științe sociale	2 (1 + 1)	2 (1 + 1)
	Pedagogic	toate specializările	2 (1 + 1)	2 (1 + 1)
	Artistic	toate specializările	1 (1 + 0)	1 (1 + 0)
	Sportiv	toate specializările	1 (1 + 0)	1 (1 + 0)
	Teologic	toate specializările	1 (1 + 0)	1 (1 + 0)

Pornind de la regimul de predare a limbilor moderne, **curriculum-ul pentru clasa a IX-a, ciclul inferior de liceu L2 este format din:**

- **PROGRAMA pentru limba modernă 2 (anul V de studiu)**, care se adresează elevilor de liceu de la toate filierele și profilurile care au început studiul limbii moderne în clasa a V-a.

Delimitarea parcursului de învățare se realizează pe baza unui model care îmbină competențe și Forme de prezentare a conținuturilor.

Structura programelor este următoarea:

- 1 **COMPETENȚE GENERALE** (definite ca ansambluri structurate de cunoștințe și deprinderi care se formează pe întreaga durată a liceului);
- 2 **VALORI ȘI ATITUDINI** (ce urmează a fi formate pe întreg parcursul învățământului liceal pentru educarea tinerilor în spiritul valorilor europene);
- 3 **COMPETENȚE SPECIFICE** (derivate din competențele generale și care se formează pe durata unui an de studiu) **corelate cu FORME DE PREZENTARE A CONȚINUTURILOR**. Această corelare constituie pivotul curriculum-ului, care accentuează latura sa pragmatică: devine astfel transparent nu numai ce se învață, dar mai ales pentru ce anume se învață anumite conținuturi.
- 4 **SUGESTII METODOLOGICE structurate pe două domenii:**
 - **Conținuturi recomandate** care sunt structurate, pentru fiecare limbă, în:
 - **Teme** (prezintă domeniile și temele care vor constitui contextul pentru realizarea activităților de învățare pe parcursul orelor de limba portugheză și vor delimita tematica ce va fi folosită în evaluare.)

- **Elemente de construcție a comunicării** (conțin categorii de structuri lingvistice care vor fi utilizate în comunicare)
- **Funcții comunicative ale limbii** (precizează actele de vorbire utile pentru adecvarea funcțională a comunicării)
 - **Scurt ghid metodologic** (sugestii oferite ca sprijin pentru proiectarea și realizarea demersului didactic)

La nivelul ciclului gimnazial, parcursul formativ s-a concentrat pe dezvoltarea capacităților de receptare a și de producere a mesajelor orale și scrise; în clasa a IX-a și următoarele, alături de două competențe generale care continuă acest parcurs, se adaugă interacțiunea în comunicarea orală și scrisă, precum și transferul și medierea mesajelor. Delimitarea unei competențe de interacțiune este necesară pentru ca elevii de vârstă liceală să devină conștienți de modul în care o interacțiune orală/ scrisă este eficientă și să cunoască criteriile de evaluare a acestor interacțiuni. În cazul medierii și transferului mesajelor avem de-a face cu o competență de ordin superior, a cărei formare poate fi asumată în mod legitim la nivelul liceului. Aceasta presupune treceri de la un cod la altul (între două limbi, de exemplu, sau de la verbal la non-verbal și invers) sau adaptări și reformulări ale diverselor mesaje în funcție de situația de comunicare.

Rubricile ”**Competențe specifice**” conțin competențe formulate astfel încât să poată fi formate pe parcursul unui an de studiu și să permită evaluarea standardizată. Rubricile ”**Forme de prezentare a conținuturilor**” cuprind atât tipuri și categorii de suporturi/ texte cât și tehnici ce urmează a însuși de elevi).

În rubrica ”competențe specifice” se găsesc și competențe/ elemente de competență scrise cu **aldine**; acestea vor fi formate la elevii din clasele care au prevăzută 1 oră în CD. Rubricile ”Forme de prezentare a conținuturilor” sunt structurate pe Trunchi comun (TC) și Curriculum diferențiat (CD), tipurile de conținut din rubrica ”Forme de prezentare a conținuturilor CD” urmând a se utiliza numai la clasele care au prevăzută 1 oră în CD.

Capitolul de sugestii metodologice de aplicare este menit a veni în sprijinul cadrelor didactice în vederea organizării unui demers didactic modern și eficient și este structurat în două subcapitole:

1) **conținuturi recomandate de Comisia Națională**;

2) **scurt ghid metodologic** pentru proiectarea și derularea activității la clasă.

Listele de conținuturi recomandate conțin arii tematice pentru contextualizarea activităților de învățare, elemente de construcție a comunicării (structuri lingvistice) care vor fi achiziționate și cu care se va opera pe parcursul activităților, și funcții comunicative (acte de vorbire) care vor fi exersate și utilizate de elevi.

În elaborarea programelor s-au avut în vedere, în conformitate cu documentele de politică educațională ale MECI și cu prevederile documentelor europene asumate de România, de competențele și de nivelurile de performanță prevăzute de **Cadrul European Comun de Referință**. Pentru a se crea condițiile de realizare a unei evaluări unitare și standardizate a nivelului de achiziționare a capacităților/ competențelor, și în scopul de a se crea premisele pentru o eventuală certificare a competențelor de comunicare în limba modernă dobândite în școală, se vor elabora, pentru finele ciclului inferior al liceului, standarde curriculare de performanță. Acestea vor fi corelate cu nivelurile prevăzute de **Cadrul European Comun de Referință**, în conformitate cu recomandările Comisiei Europene.

Nivelurile țintă din Cadrul European Comun de Referință vor fi, la finele ciclului inferior al liceului, următoarele:

Limba 2 - Pentru competențele de receptare – nivel B1; Pentru competențele de producere – nivel A2

COMPETENȚE GENERALE

LIMBA MODERNĂ 2

1. Receptarea mesajelor transmise oral sau în scris în diferite situații de comunicare
2. Producerea de mesaje orale sau scrise adecvate unor anumite contexte
3. Realizarea de interacțiuni în comunicarea orală sau scrisă
4. Transferul și medierea mesajelor orale sau scrise în situații variate de comunicare

VALORI ȘI ATITUDINI

- Manifestarea flexibilității în cadrul schimbului de idei și în cadrul lucrului în echipă în diferite situații de comunicare
- Conștientizarea rolului limbii moderne ca mijloc de acces la patrimoniul culturii universale
- Disponibilitatea pentru acceptarea diferențelor și pentru manifestarea toleranței prin abordarea critică a diferențelor și a stereotipurilor culturale transmise cu ajutorul limbii portugheze
- Dezvoltarea interesului pentru descoperirea unor aspecte culturale specifice, prin receptarea unei varietăți de texte în limba modernă și prin raportarea la civilizația spațiului cultural lusofon

Programa L2 (limba modernă 2 – pentru toate filierele, profilurile și specializările de licee)¹

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI TIPURI DE CONȚINUTURI²

1 Receptarea mesajelor transmise oral sau în scris în diferite situații de comunicare

Competențe specifice	Forme de prezentare a conținuturilor	
	Trunchi comun	Curriculum diferențiat
1.1 Extragerea ideilor esențiale dintr-un text, pe baza unor întrebări de sprijin 1.2 Deducerea din context a înțelesului unor elemente necunoscute dintr-un text citit 1.3 Identificarea unor informații specifice dintr-un text ascultat pe subiecte familiare, artikulat clar și cu viteză normală 1.4 Selectarea unor informații relevante din fragmente de texte informative, instrucțiuni, tabele, hărți, pentru a îndeplini o sarcină de lucru	<ul style="list-style-type: none"> • Povestiri • Interviu • Texte/ fragmente de informare generală • Dialoguri, conversații 	<ul style="list-style-type: none"> • Rapoarte/ prezentări orale/ scrise • Diagrame, grafice, tabele sinoptice • Articole de presă, emisiuni de știri radio/ TV

2 Producerea de mesaje orale sau scrise adecvate unor contexte variate de comunicare

Competențe specifice	Forme de prezentare a conținuturilor	
	Trunchi comun	Curriculum diferențiat
2.1 Redactarea de instrucțiuni, reclame, pagini de jurnal 2.2 Elaborarea – oral sau în scris – a unor descrieri simple, cu referire la evenimente sau experiențe personale, pe bază de suport vizual sau de plan de idei	<ul style="list-style-type: none"> • Povestire • Prezentare orală • Descrieri de obiecte, persoane • Paragrafe pe diverse arii tematice 	<ul style="list-style-type: none"> • Prezentare scrisă

3 Realizarea de interacțiuni în comunicarea orală sau scrisă

Competențe specifice	Forme de prezentare a conținuturilor	
	Trunchi comun	Curriculum diferențiat
3.1 Comunicarea interactivă într-un schimb de informații simplu și direct 3.2 Redactarea unor mesaje/ scrisori personale simple de răspuns la o solicitare 3.3 Exprimarea acordului/ dezacordului față de opiniile exprimate în cadrul unui schimb de idei pe teme de interes 3.4 Notarea informațiilor pertinente dintr-o comunicare pe subiecte cunoscute, rostită clar și rar, pe care o poate întrerupe pentru a cere formulări sau repetări	<ul style="list-style-type: none"> • Dialogul • Conversația cotidiană • Mesaje personale • Scrisori personale simple • Funcțiile comunicative necesare 	

4 Transferul și medierea mesajelor orale sau scrise în situații variate de comunicare

Competențe specifice	Forme de prezentare a conținuturilor	
	Trunchi comun	Curriculum diferențiat
4.1 Reducerea unui paragraf la o idee esențială 4.2 Reformularea, la cererea partenerului de dialog, a unei replici în cadrul unei conversații pe teme familiare 4.3 Înregistrarea informațiilor receptate oral sau în scris sub formă de notițe, cu suport dat	<ul style="list-style-type: none"> • Fragmente de texte de informare generală • Dialoguri, conversații 	<ul style="list-style-type: none"> • Înregistrări audio • Notițe

¹ Pentru Filiera tehnologică (2 ore/ săptămână în TC), toate conținuturile și toate formele de prezentare ale conținuturilor sunt obligatorii;

² Competențele scrise cu aldine și conținuturile din rubrica "Forme de prezentare a conținuturilor CD" aparțin curriculumului diferențiat și se adresează numai claselor de liceu, care au prevăzută 1 oră în CD în planul cadru.

CONȚINUTURI RECOMANDATE pentru Programa L2 (limba modernă 2 – pentru toate filierele, profilurile și specializările de licee)

TEME

Se recomandă ca activitățile de învățare la L2 să fie proiectate și realizate în contextul următoarelor teme:

- DOMENIUL PERSONAL
 - Relații interpersonale
 - Alimentație
 - Sănătate
 - Timpul liber
 - Universul adolescenței (stiluri de viață)
- DOMENIUL PUBLIC
 - Călătorii
 - Probleme ecologice (poluarea și ocrotirea mediului)
- DOMENIUL OCUPAȚIONAL
 - Profesioni
- DOMENIUL EDUCAȚIONAL
 - Universul cultural lusofon – trecut și prezent – Obiceiuri și tradiții
 - Obiective turistice și culturale

ELEMENTE DE CONSTRUCȚIE A COMUNICĂRII:

Categoriile gramaticale enumerate la acest capitol aparțin metalimbajului de specialitate. Terminologia elementelor de construcție a comunicării nu va face obiectul unei învățări explicite. În cadrul activității didactice nu se va apela la conceptualizarea unităților lingvistice utilizate în situațiile de comunicare. Structurile gramaticale de mai mare dificultate, dar necesare pentru realizarea unor funcții comunicative, nu vor fi tratate izolat și analitic, ci vor fi abordate în cadrul achiziției globale. Elementele de gramatică se vor doza progresiv, conform dificultății lor și nevoilor de comunicare, fără a se urmări epuizarea tuturor realizărilor lingvistice ale categoriilor gramaticale enumerate.

Pe parcursul clasei a IX-a, la limba modernă 2 se recomandă a se opera cu următoarele elemente de construcție a comunicării:

Substantivul

substantive colective

pluralul substantivelor compuse

Adjectivul

comparația adjectivelor (sistematizare)

superlativul – **cazuri speciale**

contragerea adjectivului demonstrativ cu prepozițiile: de, em

Pronumele

locul pronumelui personal complement (sistematizare)

contragerea pronomelor atone cu funcție de complement direct și indirect

Verbul

indicativ – prezent , perfect compus, imperfect, mai mult ca perfect, viitor (sistematizare)

conjunctiv prezent (sistematizare)

alternanța indicativ prezent/ conjunctiv prezent

Adverbul

gradele de comparație (sistematizare)

folosirea adverbilor já, ainda

Prepoziția

Contextele de utilizare ale prepozițiilor: a , para , de , em , por (sistematizare)

Conjunctia

conjuncții și locuțiuni conjuncționale care cer conjunctivul (sistematizare)

Sintaxa

vorbirea directă/ **indirectă** (cu referire la pronume și la regimul verbelor)

FUNCTII COMUNICATIVE ALE LIMBII:

Pe parcursul clasei a IX-a la limba modernă 2 se vor achiziționa și utiliza următoarele funcții comunicative ale limbii:

- a prezenta/ a se prezenta
- a descrie persoane/ locuri
- a cere/ a da informații practice
- a localiza persoane/ obiecte/ acțiuni
- a exprima o intenție/ o dorință
- a exprima cantitatea
- a relata acțiuni la prezent, trecut și viitor
- a spune ce îți place/ nu îți place
- **a cere/ a acorda/ a refuza permisiunea**

SCURT GHID METODOLOGIC³

Procesul de formare/ învățare/ instruire, privit global, la nivelul clasei, presupune:

- proiectarea de la Curriculum-ul Național – la planificarea anuală – la proiectarea unităților de învățare;
- transpunerea proiectului în activități didactice concrete;
- evaluarea procesului care se desfășoară în clasă în vederea reglării lui prin analiza feedback-ului obținut.

I. PLANIFICAREA CALENDARISTICĂ – este un instrument de interpretare personalizată a programei, care asigură un demers didactic concordant cu situația concretă din clasă. **Se recomandă ca planificările calendaristice să fie elaborate pentru întreg anul școlar**, pentru a se avea o imagine de ansamblu asupra realizării curriculum-ului pe întreg anul.

Elaborarea planificărilor pentru clasa a IX-a presupune următoarele etape:

1. Studiarea atentă a programei și a manualului pentru care s-a optat.
2. Corelarea competențelor și conținuturilor din programă cu unitățile/ lecțiile din manual în care se regăsesc.
3. În cazul în care manualul nu acoperă în totalitate programa, căutarea altor resurse didactice.
4. Stabilirea succesiunii unităților de învățare (oră/ ore de curs) și detalierea conținuturilor tematice pentru fiecare unitate în raport cu acele competențe specifice care le sunt asociate prin programă.
5. Alocarea timpului considerat necesar pentru fiecare unitate de învățare, în concordanță cu competențele specifice vizate

Structura planificării calendaristice

Nr. U.Î.	Conținuturi ale U.Î. <ul style="list-style-type: none">▪ tematic▪ elemente de construcție a comunicării▪ funcții comunicative	Competențe specifice vizate*	Număr de ore alocate	Săptămâna	Observații (amendamente)

*În această rubrică vor fi incluse și valorile și atitudinile vizate cu preponderență de unitatea de învățare respectivă

II. PROIECTAREA UNEI UNITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

Metodologia de proiectare a unei unități de învățare constă într-o succesiune de etape înlănțuite logic, ce contribuie la detalierea conținuturilor, în vederea formării competențelor specifice.

Etapetele proiectării sunt aceleași oricare ar fi unitatea de învățare vizată.

Detalii ale conținuturilor unității de învățare	Competențe specifice vizate	Activități de învățare	Resurse	Evaluare
Ce?	De ce?	Cum?	Cu ce?	Cât? (În ce măsură?)

³ Pentru detalii, a se consulta “Ghid metodologic – aria Limbă și comunicare, liceu”, MEC, CNC, București, 2002

- tema (detaliată pe lecții) - text / tip de text - elemente de construcție a comunicării - funcții comunicative				
---	--	--	--	--

III. TIPURI DE ACTIVITĂȚI ȘI EXERCITII RECOMANDATE PENTRU DEMERSUL DIDACTIC

1. Receptarea de mesaje transmise oral și în scris în diverse situații de comunicare

- exerciții de identificare
- exerciții de discriminare
- exerciții de confirmarea înțelegerii sensului global dintr-un text oral sau scris
- exerciții de selectarea ideilor principale dintr-un text (oral sau scris)

2. Producerea de mesaje orale sau scrise adecvate unor contexte variate de comunicare

- exerciții de formulare de întrebări și răspunsuri
- exerciții de completare de formulare, text lacunar
- exerciții de construire a paragrafului
- exerciții de redactare simplă cu întrebări de sprijin și plan
- exerciții de prezentare, relatare/ repovestire, rezumare
- exerciții de formulare de corespondență personală/ oficială (mesaje, scrisori, e-mail, felicitare, carte poștală, cerere, curriculum vitae, proces verbal, referate)

3. Realizarea de interacțiuni în comunicarea orală și scrisă

- exerciții pe perechi și în grup: dialog, conversație (față în față sau telefonică), interviu, mesaj, scrisoare de răspuns
- joc de rol, discuție, debate
- prezentare
- exerciții de grup: formulare/ ordonare/ esențializare a unor idei/ enunțuri

4. Transferul și medierea mesajelor orale sau scrise în situații variate de comunicare

- exerciții de transfer și transformare
- exerciții de transfer de informație în și din coduri non-lingvistice (grafice, scheme, imagini)
- exerciții de traducere și retroversiune

IV. EVALUAREA

Evaluarea formativă, continuă și regulată este implicită demersului pedagogic curent în orele de limbă modernă, permițând, atât profesorului cât și elevului, să cunoască nivelul de achiziționare a competențelor și a cunoștințelor, să identifice lacunele și cauzele lor, să facă remediile care se impun în vederea reglării (ajustării) procesului de predare/ învățare. Pentru a se realiza o evaluare cât mai completă a învățării, este necesar să se aibă în vedere, mai ales în evaluarea formativă continuă, evaluarea nu numai a produselor activității și învățării elevilor, ci și a proceselor de învățare, și a competențelor achiziționate, a atitudinilor dezvoltate, precum și a progresului elevilor. Este evident că modalitățile (metode, instrumente) tradiționale de evaluare nu pot acoperi toată această paletă de rezultate școlare care trebuie evaluate. În aceste condiții, pentru a putea obține cât mai multe date relevante privind învățarea, este necesar ca pentru evaluare profesorii să facă apel la metode și instrumente complementare de evaluare.

Pentru evaluarea achizițiilor elevilor (în termeni cognitivi, afectivi și performativi), a competențelor lor de comunicare și inter-relaționare, la limbi moderne se recomandă utilizarea următoarelor metode și instrumente:

- Observarea sistematică (pe baza unei fișe de observare)
- Tema de lucru (în clasă, acasă) concepută în vederea evaluării
- Proiectul
- Portofoliul
- Autoevaluarea